

Asia: VN/2539/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hyvän työterveyshuoltokäytännön toteuttamisen periaatteista sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lapin hyvinvointialue kiittää lausuntopyynnöstä. Lapin hyvinvointialue pitää luonnoksen muutoksia oikeansuuntaisina työterveyshuoltokäytännön kehittämiseksi. Lapin hyvinvointialue katsoo edelleen työterveyden säännösten olevan muutostarpeessa ja vastaavan välttävästi nykyisen työelämän haasteisiin, ja olevan kohtalaisen jäykkiä ja vahvasti byrokraattisia. Asetusluonnoksen muutokset ovat Lapin hyvinvointialueen näkemyksen mukaan siis oikeansuuntaisia, mutta mittaluokaltaan vähäisiä verrattuna todelliseen työterveyshuollon uudistamiseen vaikuttavampaan ja ketterämpään suuntaan. Työterveyshuollon vaikuttavuuden mittarina voidaan käyttää vaikkapa hyvinvointialueiden varsin korkeita sairauspoissaolomääriä ja -kustannuksia, joista EK:n laskelman (370e/sairauspoissaolopäivä) kertyy kaikilla hyvinvointialueilla yhteensä yli miljardin euron vuotuinen kustannus.

Lapin hyvinvointialue pyytää kiinnittämään huomiota ja mahdollisuuksien mukaan täydentämään seuraavia kohtia asetusluonnoksessa:

2 § Työterveyshuollon toimintapa ja sopimus työterveyshuollon järjestämisestä

Lapin hyvinvointialue katsoo, että vaikuttavuuden tosiasialliseksi edistämiseksi sanamuoto ”tavoitteiden asettaminen toimintasuunnitelmassa” muutetaan muotoon ”mitattavien tavoitteiden asettaminen toimintasuunnitelmassa”.

6 § Työpaikkaselvityksen tekeminen

Lapin hyvinvointialue ehdottaa huomioitavan ja täydennettävän erityisesti hyvinvointialueita ja muita useilla toimipaikoilla toimivia työnantajia koskien työpaikkaselvityksen tarkoituksenmukaisia menetelmiä ja asiantuntemusta. Erityisesti samankaltaisissa työolosuhteissa useissa työntekopaikoissa tehtävissä töissä fyysinen, aikaa ja resursseja vievä ja kustannuksia aiheuttava perinteinen työpaikkaselvitys on usein epätarkoituksenmukainen. Näin on erityisesti, kun työpaikalla

ei ole erityisiä havaittavia altisteita. Toivotaan asetuksen kirjauksessa huomioitavan ja kirjattavan mahdollisuudesta tehdä työpaikkaselvityksiä skaalautuvasti. Skaalautuvasti työpaikkaselvitys voitaisiin tehdä samankaltaisina toistuviin työnteko-olosuhteisiin siten, että fyysinen työpaikkaselvitys tehdään yhteen työntekopisteeseen, ja kyselyllä kartoitetaan kaikkien vastaavaa työtä tekevien tilanne esikyselyllä, jonka mukaisesti tarvittaessa tehdään kohdennettuja työpaikkaselvityksiä esiin nousseiden tilanteiden perusteella. Asetustasoinen kirjaus on tarpeen, jotta valvovalla viranomaisella (LVV) ja työnantajilla on tasapuoliset mahdollisuudet arvioida työpaikkaselvitysten tekotavan asianmukaisuutta. Mikäli kirjaus ei ole riittävän mahdollistava, joutuvat työterveyshuollot ja työnantajat tekemään työpaikkaselvityksiä parhaaksi katsomallaan tavalla, ja mahdollisesti teettämään selvitykset uudelleen valvovan viranomaisen vaatimuksesta, mikä kuluttaa resursseja sekä työterveyshuolloissa, työnantajilla että valvovalla viranomaisella (LVV). Nykyisessä työelämässä suurimmassa osassa työpaikkoja työn havaittavat fyysiset, kemialliset tai muut konkreettiset tekijät eivät muodosta merkittävintä työn terveydellistä riskiä. Merkittävimmän – ja jopa ainoan -kuormitustekijän muodostavat entistä useammin psykososiaalinen kuormitus, jonka havainnointi perinteisin työpaikkakäynnein ei ole tarkoituksenmukaista – sen sijaan kyselyillä saadaan psykofyysisestä kuormituksesta hyvin tietoa. Luonnoksen taustamuistiossa on kirjattu tarkoituksenmukaisimman työpaikkaselvitystavan keinoja ja pohdintaa, mutta Lapin hyvinvointialue katsoo vain asetuskirjauksen olevan asian tosiasiallisen, käytännön työn muuttamisen kannalta olennaista.

Esimerkiksi hyvinvointialueilla on satoja työpisteitä, ja niiden kaikkien fyysinen tarkastaminen aiheuttaa – esimerkiksi viiden vuoden välein tehden, kymmenien – satojen tuhansien kustannukset vuosittain jokaisella hyvinvointialueella.

Välitalo Ilkka-Petri
Lapin hyvinvointialue